

PAGĖGIŲ SAVIVALDYBĖS VIEŠOJI BIBLIOTEKA

**PAGĖGIŲ KRAŠTO DAILININKŲ PLENERAS
„PAGĖGIAI-2005“**

Parengė Elena Stankevičienė

Pagėgiai
2005

Pagėgių savivaldybės viešoji biblioteka – viena svarbiausių kultūros įstaigų savivaldybėje, kurioje visada gausu lankytojų. Tai – bendruomenės namai, čia nuolat vyksta įvairūs renginiai, susitikimai su literatais, profesionaliais menininkais, eksponuojamos dailės, fotografijos darbų parodos, vyksta jų pristatymai.

2000 m., įsteigus Pagėgių savivaldybę, savarankiškos viešosios bibliotekos statusą gavo ir biblioteka (iki tol ji buvo Šilutės F. Bajoraičio viešosios bibliotekos filialas), tad jau nuo pirmųjų savarankiško darbo dienų buvo mąstoma apie dailės darbų eksponavimą bibliotekoje, juolab, kad Pagėgiuose nėra patalpų menininkų darbų eksponavimui.

Nuo 2001 m., tinkamai įrengus bibliotekoje patalpą ir priemones dailės darbų eksponavimui, pradėta organizuoti Tauragės apskrities, vėliau Lietuvos bei užsienio menininkų parodas bei jų pristatymus. Bibliotekoje eksponuoti Vaidoto Bartkaus, Valerijos Milašiūtės, Vytauto Būdvyčio, Ramunės Palekaitės, Edmundo Mažrimo, Sigito Kancevyčiaus, Osos Vensting (Švedija), Romualdo Vaitkaus, Renaldo Malycho ir kt. darbai.

Didelio populiarumo sulaukė Tauragės fotomenininkų studijos „Fotojūra“, Klaipėdos Eduardo Balsio menų gimnazijos moksleivių, Tauragės ir Jurbarko dailės mokytojų darbų parodos. Pastebimai augant krašto visuomenės susidomėjimu šiomis parodomis ir jų pristatymais, gimė idėja organizuoti ir savų, Pagėgių krašto menininkų darbų parodas. Čia tenka pažymėti, kad organizatoriai susidūrė su tam tikrais sunkumais. Kadangi savivaldybės teritorija yra nedidelė, čia gyvena tik apie 12 tūkst. gyventojų, profesionalių menininkų lyg ir nėra. Mokyklose dirbantys dailės mokytojai įsukti į daugybės darbų verpetą kūrybai nebesuranda laiko, kitiems – dar nesvetima „teorija“: „savam krašte pranašu nebūsi“. Tačiau stebint ir analizuojant krašto menininkų pasisakymus, vertinimus, atsiliepimus įvairių parodų pristatymuose, buvo galima pastebėti užslėptas viltis ir norus surengti ir savų darbų parodas, krašto dailininkai lyg laukė postūmio, paraginimo, padrąsinimo pradėti.

Tad 2002 m. surengta pirmoji personalinė pagėgiškės Linos Ambarcumian dailės darbų paroda, jos pristatymas, susilaukęs nepaprastai daug žiūrovų, šiltų atsiliepimų žiniasklaidoje, buvo lyg padrąsinantis proveržis ir kitiems krašto menininkams. Per pora metų bibliotekos iniciatyva suorganizuota aštuoniolika krašto menininkų personalinių parodų, kuriose įvairaus žanro – nuo fotografijos ir tapybos iki mažosios skulptūros, grafikos, medžio, instaliacijų darbai.

Idėja organizuoti Pagėgių krašto dailininkų plenerą kilo 2004 metais, kai, susiformavus krašto menininkų branduoliui, pradėta mąstyti apie bendruomenės narių meninių gebėjimų skatinimą ir ugdymą, krašto kultūros puoselėjimą, pristatymą už savivaldybės ribų, pagaliau vykdant įvairias kultūrinių mainų programas su savivaldybės partneriais užsienyje.

Pirmasis Pagėgių krašto dailininkų pleneras 2004 m. vyko gegužės pradžioje, jame dalyvavo 8 dailininkai, kurie parodai pateikė po du darbus. Miesto šventės metu birželio mėn. įvyko parodos pristatymas, kuriame dalyvavo miesto svečiai, savivaldybės vadovai, oficialios delegacijos iš užsienio. Parodos atidarymas viešojoje bibliotekoje – visos miesto šventės ašis, pagrindinis renginys, susilaukęs teigiamų vertinimų ir atgarsio žiniasklaidoje.

2005 m. dailininkų pleneras, parodos darbai bei autorių kūryba bus pristatyta šiame darbe, kurio autorė, vadovaujasi tik savo asmenine patirtimi ir nepretenduoja į išsamią dailės kūrinį analizę bei vertinimą, juolab – kritiką. Šio darbo autorė ėmėsi atsakomybės burti krašto menininkus ir organizuoti jų darbų parodas bei plenerus dėl dviejų priežasčių: pirma, šis darbas privalėjo būti kažkieno daromas, nes susiklostė palanki situacija, tuo metu neatsirado kultūros darbuotojo, galinčio ir, svarbiausia, norinčio papildomai dirbti lyg ir nepriklausantį pagal užimamas pareigas darbą. Antra – kultūros darbuotojo interesų ir pomėgių ratas siejamas ne tik su profesine veikla, tad prisilietimas prie kitos (ne literatūrinės) meno srities duoda naujų patirčių, skatina gilintis, domėtis, lyginti, mokytis, tuo pačiu skatinti bendruomenės kūrybinius gebėjimus, menininkų darbų pagalba ugdyti ir lavinti bibliotekos lankytojus.

Dailininkų pleneras „Pagėgiai – 2005“

Pagėgių savivaldybės viešosios bibliotekos administracija kartu su savivaldybės vadovais jau po 2004 m. krašto dailininkų plenero puoselėjo viltį, kad šis krašto kultūros reiškiny (tiesa, dar nedidelis) neužgestų, taptų tradicinis. Jau pirmojo plenero aptarimo metu savivaldybės meras Kęstas Komskis pasiūlė krašto menininkų plenerus rengti kiekvienais metais, miesto šventės metu eksponuoti bibliotekoje darbų parodą, ją tinkamai pristatyti, o vieną dailininką deleguoti į Bitėnuose, M. Jankaus muziejaus kiemelyje kasmet vykstantį respublikinį dailininkų plenerą „Bitėnų paveikslų sodas“ (Šiandiena – „Mažosios Lietuvos paveikslų sodas po atviru dangum“). Savivaldybės vadovai ir plenero organizatoriai akcentavo pagrindinį šios veiklos tikslą – tai krašto gyventojų meninių gebėjimų ugdymas, asmenybės raiška, prevencinis darbas (gyvename „pavojingoje“ zonoje – pasienyje) įtraukiant kuo daugiau jaunimo į šią kultūrinę veiklą.

Bibliotekai, šios idėjos autorei, buvo pavesta ir toliau „globoti“ krašto menininkus. Tad bibliotekos darbuotojoms iškilo uždaviniai, kuriuos reikėjo spręsti neatidėliotinai:

- dailininkų paieška;
- tinkamų sąlygų plenerui užtikrinimas;
- numatyti lėšas plenero organizavimui;
- parodos eksponavimas;
- parodos pristatymas miesto šventės metu;
- dailininkų darbų nuotraukų perkėlimas į skaitmenines laikmenas;
- visą plenero medžiagą saugoti bibliotekos kraštotyros fonduose;
- organizuojant parodas bibliotekos filialuose, savivaldybės seniūnijose, nuolat propaguoti krašto menininkų kūrybą savo krašte, reprezentuoti darbus užsienyje garsinant krašto kultūrą ir t.t.

Į šių metų plenerą pakviesta 11 menininkų, jiems sudarytos sąlygos dirbti - pavėžėjimas automobiliu į pasirinktą vietovę, kiekvienam skirtos lėšos techninėms priemonėms įsigyti, maitinimas ir t.t.

Pagėgių savivaldybės vadovai, organizatoriai ir dailininkai bibliotekoje aptaria būsimo plenero detales.
2005 m.

Pagėgių krašto menininkai plenero metu prie eskizų parodėlės. 2005 m.

Parodos organizavimas ir pristatymas.

Pagėgių krašto dailininkų darbų parodos pristatymas buvo numatytas 2005 m. rugpjūčio 5 d., miesto šventės metu. Vienuolika Pagėgių krašto menininkų parodai pristatė 40 darbų, atliktų įvairia technika. Meninių darbų gausa, laukiamas parodos lankytojų antplūdis vertė bibliotekos darbuotojus ieškoti naujų būdų šiai parodai organizuoti – į nedidelę bibliotekos parodų salę sutalpinti tiek darbų neįmanoma, o ir pristatyti tinkamai nėra erdvės. Tad nutarta parodą eksponuoti bibliotekos kiemelyje. Rugpjūčio 5 d. 10 val. bibliotekos kiemelis „pražydo“ dailės kūriniais, visą dieną buvo galima susipažinti su darbais, o 17 val. į parodos pristatymą rinkosi savivaldybės vadovai, miesto šventės svečiai, krašto gyventojai, oficialių delegacijų atstovai, dailininkai ir jų draugai bei artimieji.

Sveikinimo ir įžangos žodžius tarė plenero organizatorė, Pagėgių savivaldybės viešosios bibliotekos direktorė Elena Stankevičienė. Ji apžvelgė dailininkų plenerų istoriją, pasidžiaugė gražių darbų gausa, pristatė krašto menininkus – plenero dalyvius. Padėkos žodžius menininkams tarė savivaldybės vadovai. Vėliau buvo pristatytas kiekvienas dailininkas individualiai, jie pasakojo apie savo darbus, išsakė lūkesčius ir viltis, dalijosi ateities planais. Biblioteka parengė „Pagėgių krašto dailininkų plenerų metraščių“, kuriame įamžintos plenerų akimirkos. Daug gražių žodžių pagėgiškiai išsakė plenero organizatoriams ir menininkams, palinkėjo visiems naujų darbų, įdomių temų ir idėjų.

Bibliotekos kiemelyje pagėgiškiai ir svečiai apžiūri dailės darbų ekspoziciją

Pagėgių menininkų darbais domisi Švedijos Lommos komunos vadovai.

Parodos pristatymo akimirka.

Apie autorius ir jų kūrybą

Pagėgių krašto dailininkų plenere dirbo vienuolika menininkų, kurių kūrybinė patirtis, išsimokslinimas, profesiniai įgūdžiai gana skirtingi. Nors ir neskaidant parodos į „aukštą“ ar „žemesnę“ meninį darbų lygį, norisi įvardinti ir išskirti tris plenero dalyvių - menininkų grupes: vieni - profesionalai, jie studijavo dailę įvairiose aukštosiose mokyklose, dirba pedagoginį darbą, tai turintys kūrybinės patirties, besidomintys menais, sekantys kultūrinius įvykius, aktyviai lankosi įvairiuose renginiuose, juose profesionaliai reiškia savo nuomonę ar kritiką, yra surengę savo darbų parodas. Tai Eugenijus Skipitis, Vytautas Stanišauskas, Lina Ambarcumian, Liucija Bungardienė, Gediminas Kačiulis, Virginija Karinauskienė. Antrąją grupę sudaro menininkai – mėgėjai: Irutė Ramanauskienė, Irena Jurgaitienė, Eligijus Kriaučiūnas. Jie savo kūrybą įvardija kaip laisvalaikio kultūros dalį, džiaugiasi turėdami galimybę dalyvauti plenere ir parodyti savo darbus visuomenei. Samanta Karinauskaitė ir Ieva Ramanauskaitė seka savo mamų pavyzdžiu, vidurinės mokyklos mokinės dalyvavo įvairiuose respublikiniuose mokinių kūrybinių gebėjimų konkursuose, stovyklose. Tai jaunosios kartos atstovės, kurių kūryba teikia daug vilčių.

Kadangi šis pleneras buvo teminis, skirtas Pagėgių miestui ir kraštui, tad dailininkų darbuose vyrauja krašto vaizdai, pažįstami peizažai, pagėgiškių ir krašto svečių pamėgti gamtos kampeliai, lankytinos vietos.

Eugenijus Skipitis - muziejininkas, žurnalistas, poetas, fotomeninkas, jo akvarelėse matome Vilkyškių kalvagūbrę, Senvagės vingį ir vakarėjantį Nemuną. Švelniais, lengvais potėpiais dailininkas žiūrovo dėmesį koncentruoja ties pagrindiniu kiekvieno darbo objektu, kurį aiškiai nusako darbo pavadinimas. Savitas Eugenijaus tapymo būdas, spalvų gama žiūrovui jau pažįstama, lengvai suprantama ir priimtina, nes neleidžia jo darbų supainioti su kitų dailininkų darbais. Pats autorius

pristatydamas savo darbus sako: „Esu fotografas, tad ir mano darbai – lyg fotografijos, tik spalvas dėlioju pagal savo nuotaiką“. Eugenijaus Skipičio tapybos ir fotografijos darbų parodos surengtos Tauragės „Santakos“ muziejuje, Bitėnuose, Viešojoje bibliotekoje, Klaipėdoje, Šilutėje.

E. Skipitis. Vakaras prie Nemuno. 2005 m.

Lina Ambarcumian kraštiečiams žinoma kaip puiki dekoro meistrė, jos pano puošia Pagėgių vaikų globos namų fojė, pradinės mokyklos klases. Tai menininkė, kurios kūryboje vienodai svarbūs peizažo, portreto, aplikacijos žanrai. Šiai parodai Lina pateikė keletą peizažų, kuriuose ryškiomis, aiškiomis, drąsiomis spalvomis vaizduojama Raganų eglė, Pavilkių beržai, Bajėnų kalnas, tuo pat metu, Birutės gatvės kampelis - tylus, rudeniškai liūdnokas, jame nėra jokio judesio, santūri spalvinė gama. Drobėje „Rambyno kalno paslaptys“ matome visiškai kitokį Rambyną, nei esame įpratę matyti kitų dailininkų darbuose. Čia nakties, vakarės žaros gaisu alsuoja Nemunas, legendomis ir pasakomis apipintas kalnas po kojomis lyg kviečia ir vilioja žiūrovą paslaptin...

Linos darbai buvo eksponuojami Pagėgių viešojoje bibliotekoje, parodos surengtos Vaikų globos namuose, krašto mokyklose, seniūnijose.

Lina Ambarcumian. Raganų eglė. 2005 m.

Lina Ambarcumian. Birutės gatvė. 2005 m.

Liucijos Bungardienės kūryba ne kartą pristatyta Pagėgių krašto visuomenei. Tai savita, išsiskirianti iš kitų menininkų savo darbų tematika, spalviniais sprendimais bei neįprasta, dažnai filosofine kalba prabylanti į žiūrovą, autorė. Daugelyje jos darbų lyg per mikroskopą stebime gamtos sukurtus stebuklus: ryto rasos lašus, žolės ar medžio lapo skaidrų „kūną“ su gyvybės arterijomis, tulpės žiedo „širdį“... Kodėl autorei taip svarbu daug kartų išdidinti plika akimi nematomus pasaulius ir juos pateikti žiūrovui kaip stebuklą? Pati autorė teigia, kad žmogaus ir gamtos vienovė – svarbiausia jos kūrybos tema, filosofinius būties, žmogaus egzistencijos klausimus ji perteikianti simboliais, dažnai gamtoje surastais, kartais pačios patyrimų ar išgyvenimų sukurtais. Ir šioje parodoje Liucijos darbai dvelkia mums pažįstama ramybe ir tyla, ramūs tonai ir spalvos žiūrovą kviečia stabtelėti, neskubėti, pailsėti nuo nuolatinės kasdienybės.

Autorės darbai puikavosi Klaipėdos „Pėdos“ galerijoje, „Marginiuose“, Meno bibliotekoje, Tauragės, Šilutės, Juknaičių parodų salėse, daug darbų yra privačiose kolekcijose užsienyje, puošia Lietuvos žinomų žmonių, meno mylėtojų ir autorės gerbėjų namų interjerus. Ji deleguota į respublikinį dailininkų plenerą Bitėnuose, kur tapys darbą „Paveikslų sodui“

Liucija Bungardienė. Rytas. 2005 m.

Liucija Bungardienė. Likimo medis. 2005 m.

Liucija Bungardienė. Spalvos. 2005 m.

Kita žinoma Pagėgių krašto dailininkė *Virginija Karinauskienė* dirba peizažo žanre, tačiau šioje parodoje mes matome faktografijos, konkrečių vietovių ar pastatų vaizdus. Ryškios ir aiškios spalvos rodo tvirtą autorės poziciją, žinant vieno ar kito vaizduojamo objekto istoriją. Pavyzdžiui, jos drobėje „Vilkyškiai“ matome gaisro nuniokotą pastatą, žiūrovas savo vaizduotėje mato čia gyvenusių žmonių istoriją, likimus, kasdienybę. Šiame, o ir kituose autorės darbuose gausu tikroviškų, nepagražintų, neišdailintų detalių, kurios suteikia realaus gyvenimo suvokimo pojūtį. Daugelyje jos darbų matome Pagėgių krašto, jo apylinkių peizažus, gerai pažįstamus ir žinomus nuo vaikystės.

Virginija dirba Pagėgių vidurinėje mokykloje dailės mokytoja, tad jos darbas ir laisvalaikis, kaip ji pati sako „, papildoma vienas kitą, nes visas mano gyvenimas – vien dailė“. Gaila, kad dailininkė nenori rengti savo darbų parodų, tačiau jos profesionali nuomonė labai svarbi jos kolegoms, mokiniam, besidomintiems daile. Autorės darbai puošia Pagėgių visuomeninių pastatų, švietimo ir kultūros įstaigų interjerus, gražiai reprezentuoja mūsų krašto kultūrą užsienyje.

Virginija Karinauskienė. Vilkyškiai.. 2005 m.

Čia apžvelgta keletas darbų, kurių autoriai laikytini profesionaliais ar talentingais kūrėjais, jie puikiai išmano tapybos subtilumus, turi patyrimo, gražių sumanymų, moka juos perteikti savo žiūrovui.

Kita dailininkų grupė – kūrėjai, kuriems tapyba – savotiška laisvalaikio leidimo forma. Nors jų kūrinuose randame primityvaus, kartais tiesaus požiūrio į vieną ar kitą vaizduojamą objektą, detalę, tačiau visų darbai žavi gražiomis kompozicijomis, nuoširdumu ir tiesa. Neįmantrūs, tačiau priimtini ir mieli jų darbai įneša į žiūrovo širdį nesugadintų įvairiais „autoritetais“ minčių, sielos švarumo. Neabejotina, kad pleneras šiems autoriams duoda daug naujų patirčių, teorinių žinių, noro augti ir tobulėti. Visi jie dalyvavo Pagėgių krašto dailininkų jungtinėse parodose, turi ir savo žiūrovą, yra visokeriopa skatinami kurti, rodyti savo darbus viešai. Čia paminėtini **Irutė Ramanauskienė** ir **Eligijus Kriaučiūnas**, kurių darbai labai tikroviški ir šilti.

Irutė Ramanauskienė. Bardėtų mokykla. 2005 m.

Iritė Ramanauskienė. Nemunas ties Rambynu. 2005 m.

Eligijus Kriaučiūnas. Pagėgiai. 2005 m.

Jauniausios plenero dalyvės *Samantos Karinauskaitės* darbai žavi savo drąsiu, jaunatvišku požiūriu į gyvenimą, ją supančią aplinką. Jos darbuose daug ryškios, ugninės spalvos, veržlumas ir dinamika tarytum pulsuoja iš drobių. Jos „Šokėja“ parodoje – lyg iššūkis ramiam, tolygiam provincijos gyvenimui. Tai Samantos premjera, jos darbus pirmą kartą pamatė pagėgiškiai ir tinkamai įvertino, negailėjo pagiriamų žodžių ir paskatinių kurti, mokytis ir tobulėti.

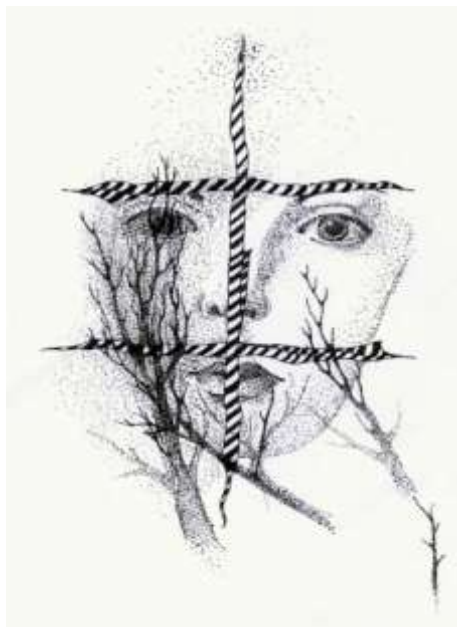

Samanta Karinauskaitė. Šokėja. 2005 m.

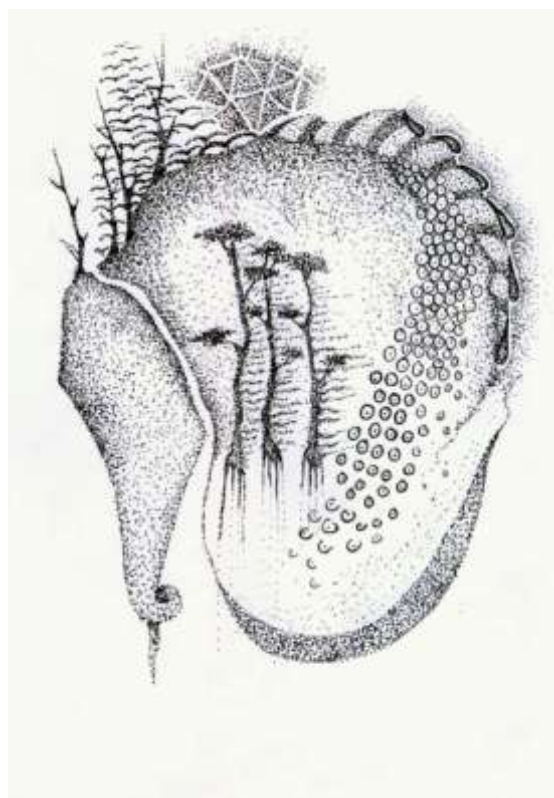

Samanta Karinauskaitė. Darbymetis. 2005 m.

Ieva Ramanauskaitė dirba grafikos srityje, ji dviejų viešosios bibliotekos parengtų ir išleistų leidinių iliustratorė. Leidinyje „Mūsų godos“ (krašto politinių kalinių ir tremtinių atsiminimai), jos darbai įtaigiai perduoda kančios ir skausmo nuotaikas, o knygelėje „Poezijos pilnatis – 2003“ – jaunoji dailininkė sukūrė 12 darbų, kurie papildė autorių eiles nuoširdžiomis, jautriomis iliustracijomis. Šiame plenero dailininkė pateikė darbus, kurie patvirtina jos kūrybos stilių. Jis - neįmantrus, minimaliai pateikta kūrinio idėja žavi žiūrovą atliktų darbų kruopštumu, gilios autorės mintys - lyg potekstės poezijoje.

Ieva Ramanauskaitė. Lietuva. 1941 – ujų birželis.

Ieva Ramanauskaitė. Etiudai. 2005 m.

Pagėgių viešosios bibliotekos organizuotas dailininkų pleneras susilaukė didžiulio visuomenės susidomėjimo. Apie jo vykdymą buvo plačiai anonsuota žiniasklaidoje, bibliotekos parengtas lankstinukas supažindino žiūrovą su autoriais, skelbimai ir kvietimai kvietė į parodos pristatymą. Dailininkų darbų paroda eksponuota viešojoje bibliotekoje, vėliau savivaldybės seniūnijose, krašto mokyklose. Daugelio autorių darbai buvo eksponuoti Tauragės apskrities menininkų parodoje Tauragės „Santakos“ muziejuje.

Šiame darbe neanalizuojama visų plenero dalyvių kūryba, čia mėginta pažvelgti tik, autorės manymu, į vieną kitą reikšmingesnę, daugiau kūrybinės patirties turintį autorių. Tai subjektyvus požiūris į dailininkų kūrybą, nepretenduojantis į išsamią darbų analizę. Tenka apgailestauti, kad šiame darbe pateiktų nuotraukų kokybė toli garsu neatspindi originalų, jos darytos neprofesionalaus fotografo.

Ši patirtis plenero organizatoriams labai reikšminga. Pirma, krašto menininkų paieška suteikė galimybę atrasti naujų, nežinomų kūrėjų. Jų pristatymas visuomenei suteikė autoriams drąsos ir polėkio naujiems kūrybiniams sumanymams ir idėjoms. Antra, menininkai jau turi erdvę, kur nuolat gali eksponuoti savo darbus, juos pristatyti visuomenei. Manome, kad tai itin svarbu ir naudinga visiems – bibliotekai, dailininkams, krašto bendruomenei. Kadangi biblioteka aptarnauja įvairaus amžiaus bei išsilavinimo lankytojus, jų estetinis lavinimas ir pažintis su krašto menininkais (literatais, dailininkais, muzikais) viena svarbiausių bibliotekos misijų. Trečia, jaunųjų menininkų skatinimas ir ugdymas, jų darbų įvertinimas – paskata jiems patiems lavintis ir tobulėti. Suprasdami, kad ne visi krašto menininkai taps plačiai žinomi, populiari, organizatoriai neatsisako idėjos organizuoti tradicinius plenerus, deda visas pastangas, kad menininkams būtų sudarytos sąlygos kūrybiniams sumanymams įgyvendinti. Tai gražus ir prasmingas darbas, kurį verta puoselėti ir tobulinti, verta, nes daugeliui žmonių – kūrėjams, žiūrovams, organizatoriams – suteikiama proga atitrūkti nuo kasdienybės, prisiliesti prie kūrybos proceso, augti patiems ir auginti kitus.